

HISTORICKÝ ÚSTAV AV ČR, v. v. i.

INSTITUTE OF HISTORY AS CR, v. v. i.

Program
pracovního semináře

Digitalizační a databázové projekty v Historickém ústavu AV ČR

18. května 2017 v 9. hod. v Kongresovém sále
Historického ústavu Akademie věd ČR, v. v. i., Prosecká 809/76, Praha 9
www.hiu.cas.cz

- 8.30-9.00   Prezentace účastníků
- 9.00-9.05   **Zahájení**
prof. PhDr. Eva Semotanová, DrSc., ředitelka, Historický ústav AV ČR, Praha
- 9.05-10.15   Úvodní přednáška
Ing. Aleš Brožek, Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem
- Fulltextové vyhledávání v systému Kramerius**
V knihovnách v České republice už řadu let probíhá masivní digitalizace knih, novin a časopisů vydávaných v 19. a 20. století. Neslouží jen k ochraně knihovního fondu, ale díky zpřístupnění zdigitalizovaných dokumentů v systému Kramerius je možné zdigitalizované fondy plnotextově prohledávat a objevovat dosud netušené informace. Autor seznámí přítomné se současným stavem a na příkladech ukáže přednosti i úskalí práce v systému Kramerius.
- 10.15-10.30   Přestávka
- 10.30-11.15   prof. PhDr. Eva Semotanová, HÚ AV ČR, Praha
Bc. Petra Jílková, HÚ AV ČR, Praha
Ing. Jiří Krejčí, FSt ČVUT
- Kartografie, digitalizace a databáze v historické práci**
Příspěvek seznámí posluchače se dvěma příklady uplatnění kartografie, digitalizace a databází v historické práci. První představí Mapovou sbírku HÚ, její význam, digitalizaci, práce na novém uspořádání a postupném zpřístupňování. Ve druhém bude představen portál Historický atlas měst ČR, který navazuje na tištěnou atlasovou řadu a dále ji rozvíjí.

11.15-12.00 PhDr. Eva Doležalová, Ph.D., HÚ AV ČR, Praha
PhDr. Robert Šimůnek, Ph.D. DSc., HÚ AV ČR, Praha

**Hrady, zámky a tvrze království českého před Augustem Sedláčkem.
Torzo díla Karla Brantla ve sbírkách Historického ústavu AV ČR
a možnosti jeho zpracování**

Elektronické zpracování obrazového materiálu (fotografií, rytin či kreseb) má svá významná specifika. Primární roli přitom hraje uchování archivní kvality originálu dokumentu. Druhou, nikoliv méně významnou roli má pak historický popis a identifikace objektů, míst či osob na zpracovávaném materiálu. Právě ten ale představuje jedno z úskalí zpracování a interpretace takových pramenů. I tento materiál je však za určitých podmínek možné propojovat s dalšími a již existujícími informačními zdroji, a to zejména těmi, které jsou zaměřeny topograficky nebo bibliograficky.

12.00-12.30 Přestávka na oběd

12.30-13.00 PhDr. Marie Makariusová, HÚ AV ČR, Praha

Databáze Biografického slovníku českých zemí

Databáze biography.hiu.cas.cz je novější a dokonalejší verzí původního elektronického hesláře Biografického slovníku českých zemí, který je od 90. let minulého století připravován a vydáván v oddělení Biografických studií HÚ. Obsahuje základní životní data o více než 50 tis. žijících i nežijících osobnostech, které se významně uplatnily v českých zemích ve všech oborech lidské činnosti. Od roku 2016 jsou v databázi postupně uveřejňovány i biogramy, které od roku 2004 vyšly v 15 prvních svazcích lexikonu a v současnosti jsou v tištěné podobě již nedostupné.

13.00-13.30 Mgr. Vojtěch Kessler, Ph.D., HÚ AV ČR, Praha

Databáze dějin všedního dne

Databáze dějin všedního dne je jedním z výstupů dlouhodobého mezinárodního vědeckovýzkumného projektu, na kterém se podílí Institut für Wirtschafts- u. Sozialgeschichte der Universität Wien, Ústav českých dějin Filozofické fakulty Univerzity Karlovy a Historický ústav Akademie věd České republiky. Jedním z cílů tohoto projektu je vytvoření dokumentační sbírky starých pamětí, rodinných kronik, deníků a jiných životopisných vzpomínek. Popisy života v rodině i v širším okolí, popis věcí, činností, zvyků a všeho, o čem se domníváme, že by nemělo upadnout v zapomenutí – to vše se může stát zdrojem poučení, pramenem ještě neobjevených poznatků, kamínkem v mozaice obrazu dějin „všedního dne“.

13.30-14.00 Mgr. Iva Pittnerová, HÚ AV ČR, Praha

Staré tisky v knihovně Historického ústavu AV ČR

Knihovna Historického ústavu disponuje fondem starých tisků, který obsahuje tři prvotisky a zhruba jeden a půl tisíce starých tisků, včetně historických atlasů. Sběrka tvoří nesourodý celek. Tisky jsou převážně z 16. a 17. století. Z tohoto množství bylo vybráno 21 titulů, které prošly digitalizací a jsou k dispozici v Manuscriptoriu v plných textech. Výstupy z digitalizace máme ve výborné kvalitě.

14.00-14.15 Přestávka

14.15-14.45 Mgr. Kateřina Bobková-Valentová, PhD., HÚ AV ČR, Praha

Bio-bibliografická databáze řeholníků v českých zemích v raném novověku

Databáze je prostorem pro shromažďování personálních údajů o řeholnících a vytváření tezauru biografických pramenů. Databáze narativních pramenů z řádového prostředí se zaměřuje především na evidenci, klasifikaci a analýzu historiografických děl a narativních pramenů řádové provenience.

14.45-15.15 PhDr. Václava Horčáková

Bibliografie dějin Českých zemí. Od bibliografie k virtuální studovně

Databáze historické bibliografie umožňuje tzv. obohacování záznamů (odkazy na digitální knihovny, časopisy v režimu open access, připojování plných textů k záznamům). V posledním případě je pozornost věnována především periodikům, monografiím a sborníkům vydávaným Historickým ústavem, kde postupně vzniká v rámci BDČZ institucionální repozitář veřejně dostupných textů. V případě, kdy knihy zpřístupňuje digitální knihovna Knihovny AV ČR, odkazuje BDČZ na tuto knihovnu.

Mgr. Věra Hanelová

Souborný katalog české a slovenské historiografie

Na základě smlouvy o mezinárodní spolupráci mezi historickými ústavy AV ČR, SAV a Národního archivu vznikl souborný katalog Bibliografie české a slovenské historiografie, který zpřístupňuje data BDČZ, Bibliografie dějin Slovenska a Bibliografie českého archivnictví. Celkem se jedná o téměř 500 000 záznamů. Katalog umožňuje vyhledávání v českém, slovenském, německém, anglickém a francouzském prostředí a jeho další vývoj bude zaměřen především na zahraniční uživatele.

15.15-15.30 Závěrečná diskuse

Poznámka: Dílčí diskuse budou následovat po jednotlivých příspěvcích